

פרוטוקול מס' 42

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
ביום ג', י"ח באב תשל"ד - 6.8.1974, שעה 08.30

נ כ ח ו :

- י. חמיר - יו"ר
 - נ. אליעד
 - ח. אבן-רביע
 - י. בארי
 - א. הרליץ
 - א. ורדיגר
 - נ. מואב
 - ד. קורן
 - נ. צ. קשת
- חברי הוועדה:

מוזמנים:

- השר ש. אלוני
- מר שפט - משרד הפנים
- מר לוי - "
- ש. פלג - השיכון
- מר מוניץ - מרכז השלטון המקומי
- מר שחורי - "
- מר אזולאי - "

מזכיר הוועדה:

י. ברזני

ר ש מ ה :

א. אדלר

סדר-היום:

1. שונות;
2. מסקנות הוועדה בענין הסרט "ישו כוכב עליון";
3. בעיית שיפוץ ואחזקה בתים.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. חמיר:

1. שונוח

היו"ר י. חמיר:
הגיע אלי מברק ממצפה רמון, בזו הלשון:
"הננו להודיעך כי ישונוח עומד בימים הקרובים להכריז על שביחת-רעב עקב אי-פיתוח יישונוח ואי-קיום הבטחות לפיתוח מלפני שנים רבות; מבקשים לזמן אוחנו בדחיפות לדיון בעתיד מצפה רמון". חתום: "ועד הפעולה". יו"עו וזכות הופיעו גם בעתוננים. אני מציע שנבחר בשלושה חברים שיזמינו את נציגי המקום לשיחה כדי להרגיעם, ויפעלו אצל נציגי הממשלה כדי לדרבן אותם לפעולה.

ב.צ. קשת:
אתמול הוגשה לנשיאות הצעה לסדר-היום בנדרון, שלא הוכרה כדחופה. אני מציע שאותם שלושת חברים שהציע היו"ר יצאו למקום עצמו.

ד. קורן:
מיהו אותו "ועד פעולה"? האם הוא מייצג את תושבי המקום? כל פעולה מצדנו צריכה להיעשות בשיתוף עם הנציגות הנבחרת והמוכרת של המקום, ולא לעורר התלהבויות שאינן מייצגות את התושבים.

א. ורדיגר:
לאחר אסון מעלות התארגן "ועד מקומי" גם שם, וראש המועצה טען שזוהי התארגנות בלתי מוסמכת שאיננה מייצגת את תושבי המקום. גם אני אינני סבור שאנו יכולים להיכנס לפעולה מבלי לבוא קודם בדברים עם ראש המועצה, אם כי גם אני סבור שיש שם בעיה. הייתי מציע אפוא שיו"ר הוועדה יזמין אליו קודם כל את ראש המועצה.

ב.צ. קשת:
מצב הישוב מצפה-רמון ידוע לכל; זהו מקום גוסס, שהבטחות שונות לגביו לא מומשו. לא הצעתי לצאת למקום כדי להיפגש עם ועד הפעולה, אלא עם נציגי המקום, ואני חוזר על הצעתי. אינני מתנגד לכך שיו"ר הוועדה יתקשר עם ראש המועצה, אבל אני מציע שנפעל ביחס למקום.

היו"ר י. חמיר:
אחקר אפוא עם ראש המועצה מר שפירא, ואם יהיה צורך - נזמין מספר אנשים לכאן כדי לנסות לעזור למקום.

לפני שבועיים קיבלתי מכתב מוועד כפר ויתקין, בעניין מפעל הביוט בתניה ("בית-השימוש של נתניה יהיה בסלון של עמק-חפר"). אינני יודע מה אנחנו יכולים לפעול בנדרון. יש תכנית ביוט ארצית שעובדים עליה מאות מתכננים, מפעל שיעלה כמיליארד לירות. הכנסת הופכת לאחרונה למעין אומבוסטמן-ממלכתי בעיקר בענייני פנים וחברה. אני מכל מקום אינני יודע מה לענות להם.

ד. קורן:
בעניין זה פנה אלי ח'כ-לשעבר עמוס דגני ושאל מה לעשות. אמרתי לו שלדעתי כשיש ויכוח בין שתי רשויות מוניציפליות - הן צריכות לפנות או למשרד הפנים או ליו"ר ועדת הפנים שיזמן שיחה-של-רצון-טוב. היתה לי בעיה דומה בשלומי, ואני חושב שהדבר ניתן לפתרון. הייתי מציע אפוא שהיו"ר יזמין אליו נציגים של כל הנוגעים בדבר לשיחה ברוח טובה.

היו"ר י. חמיר: אני מסכים.

ח'כ בוועד מואב שלח לי מכתב בו ביקש להעלות את בעיית תחנת אגד בתלפיות.

ב. טואב:

שלשום בתקבלה החלטה במועצת עיריית ירושלים לאשר את הקמת חניון אגד בשיכון חלפיות, ואני שואל: מה הסמכויות שלנו בענין זה. אני יודע שוועדת הפנים כבר דנה בנושא באפריל 1973, בעקבות הצעה למה"כ רפאל. אני מציע לבדוק באיזו מידה המלצות הוועדה של אז אמנם קוייטו, ואם אמנם בנקטו כל הצעדים כדי להקטין את המטרד ככל האפשר. מבחינת תקדים טוב שנבדוק את ביצוע המלצות הוועדה. התושבים כבר יצאו בהפגנה, והם מאיימים בשפיכות דמים. אני יודע שעיריית ירושלים הסכימה להקמת חניון בעטרות, והובטח שלא להפעיל את החניון בתלפיות עד להפעלת החניון השני בעטרות, כדי להקל על העומס בחניון חלפיות.

היור' י. חמיר:

בשעתו הציע ח"כ רפאל לבטל את המיקום שנקבע בתלפיות עוד באמצע שנות הששים ושאיננו הולם עוד את ההתרחבות העירונית של היום. (מקרה דומה קרה עם בנייני וולפסון שעל-יד הכנסת: בשעתו התחננו לפני היוזמים שיבואו לפתח את המקום, אבל עד שהושלם הביצוע - השתנו כל פני העיר).

ועדת הפנים של הכנסת השביעית סיירה בשעתו בשטח, וקבעה כמה כללים. אמנם, הסכמנו לעוברה ששם יקום חניון, אבל דרשנו הקמת חומת בטון מסביב, נטיעת שדרות עצים שיצרו את הרעש ואת זיהום האויר, התרחקות מן הכביש וכו'. על כן לא היו עוררים לא מצד העירייה ולא מצד אגד, והענין שקט. יו"ר הוועדה דאז מר סורקיס טען שאין זה בסמכותה של הוועדה להיכנס לבידורים הקשורים בהחלטות של ועדות בנין ערים. בימים האחרונים הגיש ח"כ אברהם כץ הצעה למה"כ בכנסת, ואני מציע אפוא כרגע שלא נתייחס לנושא, עד שהוא יועבר אלינו ע"י הכנסת. מכל מקום, נשאיר את הנושא פתוח עד יום ג' הבא.

(2) מסקנות הוועדה בנושא הסרט "ישו כוכב עליון"

היור' י. חמיר:

להלן נוסח המסקנות כפי שנחקבלו ע"י רוב חברי הוועדה בישיבתנו ביום ו' שעבר: "הוועדה נפגעת מלחנות דעתה על אופיו של הסרט שהוא מחזמר על נושא הסטורי, ויש לראותו - את המחזמר - כאפיוזודה קולנועית".

ח"כ בארי וורדיגר הגישו הצעת סיכום אחרת: "א. בסרט ישו כוכב עליון יש כדי לפגוע ברגשות הציבור. הסרט מפגין ניהיליזם זול ולעג ובוז לערכים דתיים, לאומיים והסטוריים. מן הדין היה שהמועצה לביקורת סרטים ומחזות תאסור הצגת הסרט בישראל ושהמועצה לעידוד הסרט במשרד המסחר והתעשייה תמשיך ידה ממנו. ב. הוועדה מביעה דעתה שעל המועצה לביקורת סרטים ומחזות למלא תפקידה באופן אקטיבי ולהפעיל סמכויותיה לאסור הצגת סרטים כשהדבר דרוש כדי לעמוד בפרץ (בתחום שעליו היא מופקדת) בפני גל המתירנות השוטף את ישראל והעלול להשחית כל חלקה טובה".

ב.צ. קשת:

אינני רוצה להצטרף לאף אחת משתי ההצעות הנ"ל, ואני מציע לחפש נוסח שיהיה מוסכם על דעת כולנו. מצד אחד אי-אפשר בשלב זה לאסור את הסרט; מצד שני אי-אפשר לעבור עליו כעל "אפיוזודה קולנועית" בלבד. אני מציע אפוא לחפש נוסח מוסכם, בעיקר לקראת העתיד.

היור' י. חמיר:

אני מציע לדחות את ההחלטה לישיבה ביום ו', ועד אז יגיש לנו ח"כ קשת הצעת החלטה ברוח דבריו.

ד. קורן:

בדרך כלל אני סבור שעלינו להיות ליברלים בהצגת סרטים. מכל מקום, את הסרט הזה ראו רק שמונה מחברי הוועדה, ולא ייתכן להחליט ברוב של 4 נגד 2. אני כשלעצמי נוטה לקבל את הצעת הרוב, אבל לא אוכל לחתום על הנוסח מבלי שראיתי את הסרט.

ב. מואב:

אם להביא את הנוסח להצבעה נוספת ביום ר' פירוש הדבר שאנחנו חוזרים בנו מהחלטתנו שכבר קיבלנו. אני כשלעצמו סבור שהוועדה צריכה להיטנע מלחזור דעה על הסרט עצמו, ואני מבקש שלא להביא את הענין להצבעה חוזרת.

היו"ר י. תמיר:

אינני יכול להתנגד לחבר שמבקש שהיה להגיש הצעה אחרת, שתוסכם ע"י כל החברים. מה גם שזהו נושא שאיננו דוחק, ובפרט שאותו חבר היה בין אלה שראו את הסרט ואין הוא מציע לאסור אותו אלא יש לו מה להגיד לקראת העתיד. החלטותינו הקודמות בנדון שרירות וקיימות.

כמי שראה את הסרט אני רוצה לומר שמבחינת אמנות הצילום והנוף זהו אחד הסרטים היפים שראיתי. יחד עם זה, הסרט עוסק בנושא בעל משמעות הסטורית ועושה את יסו, הנצרות והיהדות גם יחד לחוכא ואטלולא. לא הייתי מציע להפוך את הסרט לבעיה ישראלית עם ליבוי יצרים. משום כך הצעתי את הנוסח שהצעת, שקיבל רוב בוועדה. יחד עם זה אינני מתנגד להקדנה חוזרת של הסרט לאותם חברים שלא ראו אותו.

3. בעיית שיפוץ ואחזקת בתים

היו"ר י. תמיר:

הזמנו לדיון זה את השר אלוני, בתוקף תפקידה כיו"ר ועדת השרים לענייני פנים ואיכות החיים והסביבה, ועדה שעצם הקמתה מעידה על ההתקדמות שחלה בגישה לנושא זה.

הנושא מועלה לדיון בעקבות הצעות לחקיקה בתחום שיפוץ הבתים. כל העובר בדחובות המרכזיים בת"א כיום רואה עיר הרוסה; רוב הבתים במצב של עזובה משוועת; טיח מתקלף, מרפסות סגורות בפחים וגרוטאות, או שהבתים עזובים בכלל והם חצי-הרוסים. סיבכנו את עצמנו בנושא הגנת הדייר וההשכרה, ואיננו מצליחים לצאת מהבעיות שבין הדיירים, בעלי-הבתים והרשויות בנושא הגנת הבתים ושמירתם, והתכניות השונות שהיו בשטח זה נגנזו משום שאי-אפשר היה להגיע להסכם בדבר חלוקת ההוצאות. והמצב הולך ורע.

המועצה לא"י-יפה, בשיחוף ח"כ-לשעבר גולדשמידט, טורקים ואנוכי, עמדה להציע חקיקה עוד לפני כשנה. הענין נדחה בגלל הבחירות והמלחמה.

השר ש. אלוני:

אין חילוקי דעות בינינו לגבי הצורך לעשות משהו בשטח זה. הייתי מבקשת לשמוע מה ההצעות שהועלו בוועדה הזאת בנושא זה. במסגלה עצמה אין התנגדות לחקיקה בנדון.

מר שפט:

זהו אחד המכלולים הקשים ביותר והמוזנחים ביותר בחקיקה המוניציפלית. בכל הדיונים שקיימנו בנושא זה הגענו למסקנה שבלי הרשות המקומית הענין לא יתקדם.

ראשית הדרך - בחוקי העזר של הרשויות המקומיות בדבר מפגעי תברואה. ברוב הרשויות המקומיות בארץ יש חוקי עזר בנדון, בענין חדרי כניסה מוזנחים וכו', ולמעשה יש כלים, אבל הביצוע אינו יעיל.

בשלהי הכנסת החמשית או הששית הציע ח"כ עמוס דגני הצעת חוק בדבר שיפוץ חזיתות בתים. כאן אני מבקש להבחין בין שיפוץ חיצוני, אחזקה ובטיחות - שלושה מישורים שונים אבל משולבים זה בזה. הצעתו של ח"כ דגני הסתבכה בגלל המצב המשפטי המסובך בין בתים מוגנים ובלתי מוגנים, וגם משום שבבתים משותפים יש הבדל בין סוגים שונים - כאלה שכבר נרשמו וכאלה שלא נרשמו, וכו'. בחוק הזה ניחנה לרשות המקומית הסמכות להתקין חוק עזר ולחייב שיפוץ חזיתות הבתים. הדבר הזה נעשה עד היום ברמת-גן בלבד (אם כי יוזם החקיקה בנדון היה עיריית תל-אביב).

השר ש. אלוני:

ברחוב הירקון בת"א נעשו צעדים ראשוניים; העירייה השקיעה כספים רבים.

סר שפט:
מנכ"ל משרד השיכון מר טנא הטיח לפני ארבע שנים קרוב ל-50 מיליון לירות לנושא ואמר שישראל לירה כנגד לירה לשיפוץ הבתים, אבל רק בעלי-בתים מעטים ניצלו זאת, ומעט מאד נעשה.

שר הפנים היה צריך להתקין תקנות בהתאם לחוק תוך שלושה חדשים, באישור ועדת הפנים, שבהן יקבע את אחוז ההשתתפות של הדיירים ושל בעלי-הבתים. עד היום הזה לא התקין שר הפנים את התקנות. למעשה הציע השר לוועדה הזאת הצעה של 50:50, אבל לא קיבל חשובה, בגלל בעיית הבתים המוגנים, אני מניח שברגע שנחדש את הצעתנו בדבר 50:50 נהיה עדים להפגנות של ארגון בעלי הבתים בראשותו של מר נייבאו'סקי מצד אחד, ושל ארגוני הדיירים מצד שני, ואיננו יודעים מה תהיה אז גישתה של הוועדה.

בינתיים הציע שר הפנים הצעת חוק אחרת: חלוקה לפי הסכום בין בעל-הבית והדייר, ובאין הסכם - לפי קביעת ביה"ד לשכירות. ההצעה הזאת נעצרה משום-מה בוועדת השרים שדנה בה.

לאחר דיונים ממושכים מאד בין עיריית ת"א ובינינו הצענו חוק עזר לפחות לבתים הכלתי מוגנים. עורך-הדין של עיריית ת"א הגיש את ההצעה למועצת העיריה, ושם לא עברה ההצעה בגלל ויכוח פנימי על חלוקת ההוצאות בין המחזיק והבעלים.

עיריית רמת-גן כאמור אימצה את הטקסט של עיריית חל-אביב, ופירסמה את חוק העזר שלה, ונדמה לי שהיא כבר פועלת על-פיו - העיריה היחידה בארץ. ניסינו להפוך את הנוסח לנוסח-לדוגמה עבור כל העיריות. בענין זה נתקלנו בבירורים פנימיים קשים בתוך המשרד, שוב בשאלה מי ישלם. ושוב, אנחנו עוסקים כרגע אך ורק בשאלה של שיפוץ בתים מבחון, כשעוד לא הגענו לשאלה של אחזקה מבנים מבחינה סטרוקטורלית ואחזקה פנימית של חדרי כניסה, ובטיחות מבנים מפני נפולת בתים בגלל אי-אחזקה נאותה. בענין זה שוב היו שתי הצעות-תזכיר לממשלה, האחת של משרד הפנים והשניה של משרד השיכון, כשכל משרד מתנגד להצעת רעהו. בשעתו אף נפגש שר השיכון עם סגן שר הפנים וניסו למצוא מכנה-משותף; הוקמה ועדה משותפת לשני המשרדים, והצענו טיוטת חוק אחזקה ובטיחות, כשלעמידור הועד תפקיד מרכזי של מחזיק קרנות להזרמת כספים, בתמיכה ממסלתי חד-פעמית. אח"כ התעוררה השאלה מי ישלם בעד האחזקה והבטיחות השוטפים. הרעיון היה להקים ועדי בתים גם בבתים לא משותפים, שיהיו אחראים לאחזקה. לא ראינו כל דרך אחרת אלא תמיכה ממסלתי מאסיבית (של מאות מיליונים; לפני שנים אחדות דובר על 500 מיליון ל"י).

בינתיים התחלפו האישים הנוגעים בדבר, והנושא נשאר בצריך-עיון.

שר האוצר החדש זימן לא מזמן את נציגי שני המשרדים ודרש לחדש את הטיפול בנושא, וקודם-כל להכין סקר חדש ולהקים ועדה משותפת שתכין את החומר. זהו המצב כיום.

השר ש. אלוני:
אני הייתי שותפת לכל ההליכים ששמענו כאן, ואני מציעה היום - אם אנחנו רוצים לקדם את הנושא - את ההצעות הבאות:

(1) להפריך את נושא שיפוץ חזיתות הבתים מהנושא של בטיחות, שיש לו כיוון בחוקים אחרים, ומה גם שמבחינת החקציבים אי אפשר יהיה היום לעמוד בשני הנושאים;

(2) הליכי החקיקה מסובכים ביותר. אבל אם יש הצעת חוק עזר לדוגמה - הייתי מציעה להתחיל לפעול בדרך זו;

(3) הדבר הראשון הוא יצירת אווירה מתאימה בצייבור. אני מצדי מוכנה ליזום פעולה קודם כל לא בבתים רבי-קומות אלא בישובים ישנים ששם יש ממש התמוטטות של בתים, ושם ניתן לעשות מפעל חינוכי גדול כאמצעי של דחף להכנסת הנושא לתודעת הציבור; לתח דחיפה לרעיון עצמו, תוך הוקעת הרשלנות שישנה בנושא.

א. הרליץ:
אולי אפשר להכין לנו תיק עם החומר שכבר ישנו בנושא, גם דיונים קודמים וגם הצעות חוקים ותקנות שנתקבלו.

א. הרליץ:

בוסף למטרד שמקומות כאלה מהווים נדמה לי שאנחנו צריכים להתייחס גם לשאלה של שמירת מקומות מסויימים כאחרים הסטוריים, מעבר לחוק. כי חלק של תולדות הישובים יורד לטמיון. מה גם שבחלק מהמבנים הללו הייתה ארכיטקטורה בלתי רגילה.

השר ש. אלוני:

יש הצעה חוק של ח"כ דוד קורן (שחלה עליה הרציפות) בדבר שמירת אחרים הסטוריים כאלה.

א. הרליץ:

אני מניחה שהביאו בחשבון גם את היזמים הפרטיים כגורם לשימור אחרים כאלה. בעולם יש מקומות, כמו גריניץ'-וילג' ואחרים, שהפכו למקומות נדרשים ביותר מבחינת הדיור, באשר אפשרו ליזמים פרטיים לשקם את פנים המבנים הללו בתנאי שישמרו את החוץ. אני יודעת שמר רבינוביץ הכין בשעתו תכנית כזאת עם קבוצת אדריכלים בת"א. במצוקת השיכון הקיימת אצלנו, כשאנחנו מפזרים שיכונים מעבר לאפשרויות התחבורה וכו', אפשרות של שיקום בתים כאלה חשובה ביותר, בפרט שהאוכלוסיה במרכז הארץ גדלה בלאו הכי, ואפשר היה לשקם למשל את שכונת שפירא ע"י הרשאה להוספת קומות שם במקום לשלוח את התושבים לתכנית-ל'.

היו"ר י. תמיר:

היסוד בהצעה שהזכרתי היה שתקום רשות מיוחדת לשיפוץ בתים.

מר שפט:

דנו בזה - ודחינו.

היו"ר י. תמיר:

הרשות צריכה להיות מורכבת מהרשות המקומית, משרד הפנים, משרד האוצר ומשרד השיכון. ראש הרשות צריך להיות ראש המעצה המקומית או ראש העיר.

השאלה העיקרית היא כאמור מי שילם בעד השיפוצים. גם בעניין זה קיימו שיחות עם בעלי-הבתים והגענו למודוס-ויוונדי עם מר ניב'אז'סקי, שתהיה קרן מיוחדת שהכספים אליה ייכנסו בחלקים שונים משלושה מקורות: המדינה, הרשות המקומית ובעלי-הבתים; בודרות מוגנות יחלק השליש של בעלי-הבתים בין בעל-הבית והדייר, יחסית לחלקם בדמי המפתח.

כשדיברנו על הנושא הזה לפני שנה עוד היו מימדי ההשקעות מצומצמים יחסית. היום הן עלו בהרבה. בשעתו נמנענו להגיש את ההצעה בגלל המלחמה, אבל עדיף היה שהממשלה תגיש את ההצעות הללו ותדגיש את תוצאתם של המועצה לא'י-יפה ושל חברי הכנסת היוזמים.

הצעתנו האמורה הוצעה לאחר דיונים ותוך שיתוף עם הגורמים השונים העוסקים בנושא. הנושא הזה, למרות שאיננו פוליטי וסוער, הוא אחד הנושאים החשובים ביותר של חיינו, וחייבים למצוא לו פתרון.

מר מוניץ:

מרכז השלטון המקומי היה סבור שוועדת הפנים תדון היום כללית על אי-ביצוע חוקי עזר ע"י הרשויות המקומיות. אני מסכים עם מר שפט שאי-אפשר לטעון שחוקי העזר בנושאים אלה מבוזעים במאה-אחוז. אבל המצב משתפר במידה שהרשות המקומית יכולה להקציב לעניין זה את הכספים הדרושים. מבלי להמעיט בחשיבות הבעיה, ומתוך הכרה בצורך לבדוק את עצמנו בשטח זה מפעם לפעם, אני חייב לומר שחלה בכל זאת התקדמות. מי שעובר בר'ג למשל בדרך לירושלים, על-יו צ.ד. וכביש גהה, ורואה את איי-התנועה ומה שנעשה מסביבם - אינו יכול להתעלם מן הצד החינוכי שבדבר, ומן ההבדל שבין הטיפול שנותנת הרשות המקומית והטיפול מצד השלטון המרכזי. מכאן ההשפעה גם הטיפול בכניסות לבתים. דרוש יותר שיתוף, גם באחריות וגם בביצוע, בין השלטון המרכזי והשלטון המקומי, דבר שיעזור גם לביצוע חוקי העזר השונים.

מר מוניץ:

רק לפני כשנה ניהלנו ברמת-גן מוסד עם
משרד הפנים על חוק עזר לקיפוף בתים, ואמרנו להתחיל לפחות בבתיים; היו
לנו בעיות גם של חוקי-עזר לחזיתות בתים (בכל הנוגע לתליית כבסים וכו').
לפני שבועות אחדים אמר לי ראש העיר שהוא רוצה להתחיל להפעיל את חוק
העזר הזה. הוא מתכוון עכשיו להוציא לפועל את חוק העזר החלקי הזה לגבי
אותו סוג בתים שלגביהם אין קשיים גדולים. ברמת-גן יש התחלה גם בקשר
לניקוי המדרכות, וגם כאן אנחנו מאמצים את חוקי העזר לדוגמה של משרד
הפנים, ובשטח זה נדמה לי שאפשר לעשות.

היור' י. תמיר:

במושג הקודם שלחתי לכל ראשי הערים מ"א
ועד לפתח-תקווה מכתבים אישיים כיצד הם
מרשים זוהמה כזאת בעורק התחבורה הבין-עירוני הזה שהזכיר מר מוניץ,
משני צידי איי-התנועה (בעיקר "הצטיינה" בכך בני-ברק). ההיענות היתה
בחלקה חיובית, אבל היתה חד-פעמית בלבד; איש לא התמיד בשמירה על
הנקיון השוטף.

מר שחורי:

אינני רוצה להתייחס לחקיקה בשטח זה;
אנחנו יודעים שהמרחק בין החוק והביצוע
הוא רב, ואנחנו יודעים שבדרך משפטית בלבד לא התקדמנו הרבה. יש לנו
מכה של שפיכת פסולת-בנין בשולי דרכים. איננו יכולים להציב שמירה
24 שעות ביממה, וסילוק הפסולת ע"י העיריה עולה אלפי לירות, וכשנתפש
העבריינין - הוא יוצא בקנס של חמשים לירות. היה לנו מקרה שראש העיריה
אישיית תפש עבריינין בשעת מעשה, הגיש נגדו תלונה ואף בא לביהמ"ש להעיד
נגדו; העבריינין נקנס בארבעים לירות, בעוד שסילוק האשפה ע"י העיריה
עלה לה 500 לירות.

אין לנו ברירה אלא להכניס חצרנים
עירוניים לבתים של 60-70 משפחות, מפני שאין בהם מי שיזום אפילו
איסוף הכספים עבור החצרן. יש בתים שאני חייב לשלוח אליהם אדם לתקן
את המרזב, את החצר ואת הביוב.

חלוקה ההוצאות לשיפוץ בתים בין המחזיק
לגין בעל-הבית כמעט שאיננה רלבנטית. אחוז הבתים בבעלות פרטית אפילו
ברחובות הראשיים הוא קטן ביותר. הבעיה הרצינית היא בבתיים משותפים.
וכשאנחנו מנסים להפעיל את החוק - באים הדיירים וטוענים: אנחנו 12
דיירים בבנין; 10 מאתנו רוצים להשתתף, אבל שנים מתנגדים. הם מוכנים
אפוא להעמיד לרשותנו את הכסף שאספו מ-10 הדיירים, ומבקשים שאנחנו
נעשה את העבודה ונחייב את שני הסרבנים. כשיש היום התפרצות של ביוב
בחצר פרטית - אינני סוכה לפעולת ועד הבית. יש בעיריה שני אינסטלטורים
של העיריה, ואנחנו מבצעים את העבודה בעצמנו ואח"כ מחייבים את
הדיירים בהוצאות, ובסופו של דבר הם משלמים. בשיפוץ בתים נראה לי
שניתן להזיז את העניין רק ע"י הקמת רשות שתעסיק חברה קבלנית. משום
שבבתים משותפים כאמור העניין נתקל תמיד בשנים-שלושה סרבנים, ושיפוץ
בית יכול להיסחב שנים אם הביצוע יוטל על הדיירים עצמם. אני מציע
אפוא שליד כל רשות מקומית חוקם רשות שתבצע בעצמה את העבודה באמצעות
חברה קבלנית, כי האזרחים בעצמם מעוניינים בכך.

ג. אליעד:

אני מתנגד לנוהג של העברת הכבוד לבתי-
המשפט. עכ"פ, אי-אפשר תמיד לבוא בתלונות
אל בתי-המשפט כשהצד השני איננו מיוצג כאן. אולי כדאי להזמין לכאן
פעם נציגות של בתי-המשפט, שתשמע את הטענות נגדם ואולי תשמיע גם
את הצד שלהם. כי יש כאן בעיות אנושיות קשות ומסובכות, של אנשים
מסכנים שלא תמיד אפשר לגבות מהם את הכסף ולא תמיד ניתן לפתור את
הבעיה ע"י הכנסתם לבית-הסוהר. והרי לרשות המקומית יש תמיד אפשרות
ערעור על פס"ד שנראה לה קל מדי, ואני משוכנע שביהמ"ש העליון לא
י אשר קנס של ארבעים לירות על עבריינין כשתיקון הנזק עולה לעיריה
500 לירות. עכ"פ, לא תתכן תלונה חד-סטרית נגד בתי-המשפט ללא אפשרות
של מענה מצידם. אם יש לנו פינה אחת בקיה בחיינו - לא ייתכן שגם בה
נזרוק קיתונות של תלונות.

מר אזולאי:

בעיית התכנון בארץ היא בעיה קשה, שבמשך השנים זלזלו בה והתחילו להתעורר אליה רק לאחר שהציבור כבר התרגל לחיות כפי שהתרגל. עוול גדול עושים גם כיום כשבונים בתים גדולים חושים בלי חצרן. ברור שצריך למצוא פתרון לסרבני התשלום, כי דייר אחד שאיננו משלם מוריד את המוראל של יתר הדיירים. ח"כ אליעד צדק בדבריו, אבל עובדה שתיק שמגיע לבית-המשפט מחכה למשפט חודשים ארוכים. היה לנו למשל מקרה קונקרטי של זוג זקנים בני שמונים שיש להם גרוטאות בחצר וחייבים לסלק אותן. כסף אין לזוג; לעשות את העבודה בעצמם אינם יכולים. מה עושים במקרה כזה? אפשר אולי למצוא את הפתרון כשהדירה תועבר אי-פעם מדייר לדייר, אילו היו חייבים להביא חוזה העברה כזה לידיעת העירייה.

נוסף לכל זה דרושה גם הסברה. חסרה כאן החוליה המקשרת בין ההסברה, החינוך והביצוע. וכבר נתקלנו פעם במקרה של מנהל ב"ס שביקשנו ממנו שינהל הסברה בענין זה בבניה"ס, והוא אמר: כמה טשלמים בעד זה.

צריך למצוא פתרון גם לבעיית המגרשים הדיקים שבעליהם אינם והם נהפכים למצנור של גרוטאות. דרוש חוק להוצאת גרוטאות, ומי שאיננו מבצע זאת בעצמו - העירייה תעשה זאת ותחייב אותו בתשלום.

מה שנוגע לשיפוץ חזיתות הבתים - האגודה לתרבות הדיור עוסקת בזה, והדבר הצליח בכמה מקומות. הבעיה חמורה בפרט לגבי מכוניות-הסולר שמלכלכות את הקירות ואת החצרות. גם כאן דרוש חוק, או לפחות פרטים לעידוד שמירה על חזיתות יפות. אני תומך גם בהקמת הרשות שהוזכרה.

י. בארי:

אני רוחה בשתי ידיים את הנסיון לתלות את הקולר של אי-אכיפת חוקים במדינה בבתי-המשפט. הסדרים בבתי-המשפט הם בעיה בפני עצמה, אבל כשאחד הצדדים במשפט חזק בדעתו לאכוף את החוק באמצעות ביהמ"ש - הוא כופה אותו. ואי-אכיפת הסדרים נעוצה בראש וראשונה בממשל, ולא בבתי-המשפט. אם ביהמ"ש הטיל קנס נמוך - יש דרך של ערעור, עד לבית-המשפט העליון. ויש גם דרך של הביעה אזרחית לפיצוי על ההוצאות הממשיות שהיו לעירייה בסילוק הפסולת. כשמפקד החדש של מחוז ת"א למשל החליט לעשות סדר בתל-אביב - הוא עשה סדר בת"א, משום שהחלטתו היתה בחושה, והוא פתר מספר בעיות שלכאורה לא ניתנו לפתרון. אילו רצו לאכוף את חוק כנוביץ - היו מצליחים לאכוף אותו, והוא הדין בחוקי התכנון והבניה. לא הסדרים בבתי-המשפט הם שורש הבעיה. כשדיברנו על אנטנות הטלביזיה כבר אמרנו שאנחנו מחייבים את החוק בתנאי שלא ישאר אות מתה אלא שיבוצע הלכה למעשה ע"י הרשויות, אחרת לא כדאי להתחיל בכלל לעסוק בו.

מר שפט:

נושא האתרים ההסטוריים איננו נוגע ישירות לנושא שלפנינו, והדרך לטפל בו היא באמצעות ההצעה של ח"כ דוד קורן.

גם לי נראה שאנחנו צריכים להתרכז בבעיית שיפוץ חזיתות הבתים. כי אם נלך לנושא הרחב של אחזקה ובטיחות, עם מיליארד הלירות שהדבר דורש - הענין כולו לא יתבצע.

מה שנוגע לשיפוץ חזיתות הבתים - אנחנו חייבים לברר קודם כל בינינו מי ישלם מה, ולנסות לנהל תעמולה לחוק-העזר-לדוגמה, ותעשה כל דשות מה שהיא יכולה לעשות בתחומה היא, במסגרת האפשרויות הקיימות. זה להתחלה. ואם מדברים על רשויות - האם הכוונה היא לרשות מרכזית, או ל-180 רשויות מקומיות? מכל מקום, אם איננו עוסקים בבטיחות ובאחזקה - אין צורך ברשות, אלא אולי בסמכויות רחבות יותר לוועדות-משנה של הרשויות המקומיות להעסיק קבלני-משנה. כי בסופו של דבר מדובר פה ברשות הפרט, וגם את אסור לשכוח.

היור' י. תמיר:

לפני זמן מה סירתי ביוון, ונהניתי לראות את החצרות והבתים שם מסויידיים בלבן, וללא הוצאה כספית גדולה. גם אצלנו היה המצב כזה לפני שנים, אבל חלה התדרדרות בשטח זה. אנחנו חייבים ללכת נקו של ניהול תעמולה ויצירת

היו"ר י. תמיר:

אקלים, וחקיקה בת-ביצוע, שלא על הנייר בלבד.

השר ש. אלוני:

אני לוקחת על עצמי לטפל בנושא בממשלה ולהציע הצעת חוק. ייתכן שדרוש חוק-מסגרת קצר מאד שמחייב את הרשויות להשתמש בחוקי-העזר לדוגמה, כי אחרת אין עליהן חובה לעשות זאת. אם יהיה חוק קצר מחייב, פלוס חוקי עזר לדוגמה - הרשויות המסופיות יהיו חייבות לבצע אותם, כשכל אחת מהן תקבע לה חוקי עזר משלה.

מה שנוגע לבתי-המשפט - נכון שאשמות קודם כל הרשויות עצמן. הנוהג הוא שפוזדים ללכת לבית-המשפט. וכשמגיעים לבית-המשפט - בתי-המשפט פועלים לפי המודעות הציבורית. כשנוצרת מודעות ציבורית - הקנסות עוליים. וכאן אני ממליצה לפני הוועדה לפנות לרשות השידור. בעבר לא הסכימה רשות השידור לנהל הסברה שהיא הסברת-שירות, אלא תמורת תשלום וכחלק מפרסומת. לאחרונה נתקבלה שם החלטה לאפשר דקה בין התכניות להסברה בנושאים של איכות החיים. זוהי שיטה טובה להחזיר בתודעת הציבור נושאים כאלה, בתכניות קצרות.

כדי להחזיר לתודעת הציבור את ההכרה שהכנסת מתייחסת לנושא זה בחומרה - אני מציעה להעלות את הקנס המכסימלי בעניינים אלה מ-500 ל-5,000 לירות.

מר שפוט:

הצעה כזאת מונחת על שולחן הכנסת בחוק לתיקון סדרי הדין (מס' 6).

השר ש. אלוני:

ההצעה תגיע אפוא לכאן.

נקודה נוספת שמחייבת חקיקה - ענין ברירת קנס, במקום ההליכים המשפטיים. והברירה היא לשני הצדדים. לפעמים נגיע למסקנה שהאיש נוהג בחוטרה כזאת שלא די בברירת קנס, והרשות תחליט להעמידו למשפט כדי שישמש דוגמה.

מר שפוט:

ענין זה כלול באותו תיקון מס' 6.

השר ש. אלוני:

צריך אפוא לדאוג להקדים את הדין בחוק הזה, תוך הסברה מתאימה ואזהרה לציבור,

ודרישה להפעיל את החוק.

את ענין החוק עצמו אמרתי שאבדוק בממשלה, ולפני שאביא אותו לוועדת השרים אני מוכנה לתת אותו גם לכם לעיון.

מר טרניץ:

בענין פטולת קיימת גם היום ברירת קנס, אבל המכסימום הוא 100 לירות.

מר שפוט:

בתיקון המוצע מס' 6 מוצע להעלות אותו ל-750 ל"י.

היו"ר י. תמיר:

היה לנו בירור מועיל, שבעקבותיו אני מקווה שיהיו גם תוצאות מעשיות, ואני

מודה לשר אלוני ולכל המשתתפים.